

[FINESTRA AL MÓN 14] Canal de Panamá: joc de rescloses i de sobirania

Albert Punsola (/autor/albert-punsola-44)

18/05/2006

 El [Canal de Panamá](http://www.pancanal.com/esp/index.html) (<http://www.pancanal.com/esp/index.html>) a banda d'una gran obra d'enginyeria, és un somni antic materialitzat amb el pas dels segles. Quan els espanyols dominaven Amèrica la idea de construir un canal que comunicués l'Atlàntic i el Pacífic ja existia. El primer intent, però, no arribarà fins al segle XIX de la mà del francès Ferdinand de Lesseps si bé acabarà fracassant per qüestions econòmiques. El relleu l'agafen els Estats Units. Amb la guerra de Cuba, la nova potència prendrà consciència de la importància estratègica de poder fer passar una flota ràpidament d'un oceà a un altre. Per aquesta raó, els Estats Units van promoure el 1903 la secessió de Panamá, fins aleshores part integrant de Colòmbia, tot i que al llarg del segle XIX s'hi havia desenvolupat un moviment autonomista. El reconeixement de Washington va implicar un enviament de tropes i la signatura d'un tractat per controlar el futur canal. La construcció va començar el 1904 i va concloure el 1914. Al llarg del segle XX, el destí de Panamá ha estat modulat a voluntat pels Estats Units que han intervingut en els afers interns en una data tan recent com el 1989, en aquest cas per treure del poder el general Noriega, antic membre de la CIA. El país està 'dolaritzat', és a dir la moneda local té una relació de paritat amb el dòlar i aquest hi circula lliurement, com una prova més de la seva vinculació amb la potència protectora. Això no ha tret que, amb els anys, la qüestió de la sobirania del Canal fos un tema de discussió. Aquesta dinàmica va culminar amb un tractat entre Panamá i els EUA el 1977 pel qual tot el Canal, així com les bases militars de la zona, serien controlades pel primer estat el 1999. **La simbiosi canal-país** El naixement de Panamá no s'entén sense el canal i el mateix passa amb l'economia del país. Les seves reduïdes dimensions -menys de 80.000 km²- el converteixen en un nan en el context americà on hi ha països molt extensos. Però en canvi la seva ubicació privilegiada, com a punt de pas entre dos oceans, ha permès que disposi d'una font de riquesa continuada ja que el trànsit mundial de mercaderies tendeix a incrementar-se. Cal pensar solament en els aproximadament 3 dòlars de peatge per tona i el fet que l'any 2005 uns 14.000 vaixells -uns 200 milions de tones- van passar pel canal. Estats Units, Japó i Xina són els primers usuaris. Les mercaderies que surten dels ports d'aquest darrer país cap a la superpoblada costa est dels Estats Units, amb els grans ports de Nova York, Boston o Baltimore de receptors, passen pel Canal de Panamá. El trànsit incessant de mercaderies, les zones franques, el turisme internacional la banca i el registre de banderes de conveniència han convertit a Panamá en un gran centre econòmic, amb una de les rendes per càpita més elevades de tota Amèrica Central. Dada, com sempre, que no proporciona molta informació sobre la realitat i que cal matisar amb altres consideracions. Així, un 80% de l'activitat econòmica es concentra a la capital mentre que la resta del país és bàsicament rural; la taxa d'atur és estructuralment alta i les diferències en el repartiment de la riquesa són molt accentuades. El govern, dirigit per Martín Torrijos -fill del dictador Omar Torrijos- és d'orientació socialista i per redreçar la situació econòmica ha posat la seva esperança en l'ampliació del Canal, un [projecte faraònic](http://www.pancanal.com/esp/plan/documentos/propuesta/acp-propuesta-de-ampliacion.pdf) (<http://www.pancanal.com/esp/plan/documentos/propuesta/acp-propuesta-de-ampliacion.pdf>) amb un gran cost que seria amortitzat 'segons espera el govern- amb noves tarifes de pas i amb l'increment del volum de vaixells en trànsit. **El repte de l'ampliació** Però la necessitat de remodelació del Canal no només prové de l'impuls intern també de l'augment de dimensions dels nous vaixells que, de vegades, no els permeten travessar la infraestructura actual. Aquest és el cas per exemple d'alguns petrolers. El creixement de l'economia asiàtica és una altra de les raons per fomentar l'ampliació. En aquests moments la possibilitat d'ampliar el canal ha despertat un enorme

interès entre diversos inversors internacionals. Fonts del Banc Interamericà de Desenvolupament ja han fet [estimacions](http://www.iadb.org/index.cfm?language=spanish) (http://www.iadb.org/index.cfm?language=spanish). L'obra costaria entre entre 5 i 7 mil milions de dòlars, l'equivalent d'entre un 35% i un 50% del PNB de Panamà. S'espera que el govern presenti aviat un projecte que hauria de ser ratificat en referèndum pels panamenys a final del 2006. Les enquestes indiquen que la major part de la ciutadania hi estaria a favor. La relació entre l'ampliació del canal i la demanda de mà d'obra té molt a veure en aquest estat d'opinió. **El canal invisible** Però a Panamà hi ha un altre canal, un canal invisible que és de la màxima importància per a la biodiversitat. Es tracta del corredor biològic centreamericà que vincula els ecosistemes del nord i del sud del continent. Existeix un projecte concret per preservar aquesta realitat, que respon a l'acrònim de CBMAP ([Corredor Biológico Mesoamericano del Atlántico Panameño](http://www.cbmap.org/cbmap_iniciativa.php) (http://www.cbmap.org/cbmap_iniciativa.php)). Aquest compromís per preservar i gestionar la biodiversitat de la zona conviu amb alguns efectes de la futura ampliació del canal que ja s'estan començant a sentir. L'obra, de tirar-se endavant, com tot sembla indicar, comportarà la creació de nous embassaments en terres de conreu poblades per milers de persones i per tant la desaparició de moltes hectàrees útils ara per a l'agricultura. Unes zones que també realitzen funcions específiques en afavorir els moviments de determinades espècies. Les autoritats del Canal estan realitzant estudis sobre els impactes ambientals que podria tenir una eventual ampliació. Paral·lelament, s'ha divulgat que s'estan produint vendes de terrenys en boscos tropicals prop del canal per usos immobiliaris en els que s'inclouen àrees industrials, logístiques i també zones residencials. La discussió sobre la legalitat d'aquestes vendes en un altre punt de debat en aquests moments ja que grups ecologistes han denunciat que algunes es produeixen en zones d'alt valor natural i amb protecció reconeguda. Els moviments de terres previs a la construcció del Canal l'any 1903 i després durant l'obra van produir molta desforestació però, un cop acabada l'obra, el bosc va recuperar amb escreix el terreny perdut i la biodiversitat es va veure afavorida. Ara, davant la nova situació, la incertesa és màxima, tot i que les autoritats del país han manifestat la seva voluntat de protegir els Parcs Naturals propers. En realitat res no es és definitiu al voltant del Canal. Els tractats signats el 1977 atorgaven la sobirania a Panamà però els EUA es reservaven el dret a intervenir cas que el funcionament correcte de la instal·lació es veiés amenaçada des de l'exterior o des de l'interior.

Adjunt**Mida**[Especial:Finestra al món](https://www.sostenible.cat/sites/sostenible.cat/files/public/migraciudades/img/bannerfinestra.jpg)

21.68

(https://www.sostenible.cat/sites/sostenible.cat/files/public/migraciudades/img/bannerfinestra.jpg)

KB

Share 0

Tuit

(https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/noticia/finestra-al-mon-14-canal-de-panama-joc-de-rescloses-i-de-sobirania-0)

(https://www.sostenible.cat/print/noticia/finestra-al-mon-14-canal-de-panama-joc-de-rescloses-i-de-sobirania-0)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

[Enviaments anteriors](/newsletter/sostenible) (/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

<http://www.diba.cat>

[Arxiu \(/arxiu\)](#)

[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](#)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](#)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](#)

[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](#)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>

<http://www.twitter.com/xarxasost>

<http://youtube.com/xarxasost>

[\(rss.xml\)](#)